ἀπὸ καλὴ ρατσα, μὲ τα μάτια γυρισμένα πρὸς τὴν Ἰωνία τοῦ Σολωμοῦ.»

*

Γιὰ τὸν Παπαδιαμάντη ἀπὸ τὴν ἀφορμὴ τῆς γαλλικῆς μεταφρασης δυό του διηγημάτων ἀπὸ τὸν κ. Jean Dargos, ὁ κ. Lebesgue, σημειώνει δυό ὀνόματα πού ὅσο μεγαλα καὶ διαφορετικὰ κι ἂν εἶναι, πάντα ἔχουνε περισσὴ ἀναλογία μὲ τὴν ὀμορφιὰ τοῦ ἔργου ἐκείνου. Νεοέλληνα Δοστογιέφσκη τὸν ὀνομάζει, καὶ τὸ χριστιανικὸ στοιχεῖο τῆς ψυχῆς τοῦ συγγραφέα τοῦ «Φτωχοῦ Ἀγίου» καὶ τῆς «Ψυχῆς» τὸν κάνει σωστὰ νὰ θυμηθῇ τὸ Βερλαίν «Ρίβαλα, λέει, τὸ ἔργο τοῦ Παπαδιαμάντη ἔχει τὸ ἐλατώματα του δὲν ἔχει τὴν κίνηση τῆς ζωῆς πού δείχνεται στα ωραία διηγήματα τοῦ Ἀργύρη Ἐφταλιώτη, (καὶ τάνο μένει ἀπὸ τὴν ἀφορμὴ τοῦ «Μαρίνου Κονταρὲ μεταφρασμενου γαλλικά, τώρα τελευταῖο, ἀπὸ τὸν Hubert Pernot), μήτε τὴν εἰκονογραφικὴ δύναμη τοῦ «Ζητιάνου» τοῦ Καρκαβίτσα. Ἀλλὰ τὸ ἔργο εἶναι γοητευτικὸ σὰν ἀνθισμένο μονοπάτι στὴν ἀκρογιαλιά.» Κατὰ τὸν κ. Lebesgue τὸ ἔργο τοῦ Παπαδιαμάντη συγγενεύει μὲ τὸ διηγηματογραφικὸ ἔργο τοῦ Βικέλα. Στὸ θάνατο τοῦ Βικέλα ἀριεζώνει χαρακτηριστικὲς γραμμές. Μὰ ἔχει λάθος ὅταν γραφῇ πὼς ὁ «Λουκὴς Λάρας» εἶναι γραμμένος σὲ γλῶσσα δημοτική.» Καὶ μιλώντας, ἀπάνου σὲ ἄλλα καὶ γιὰ τὴν «Κληρονομιὰ» τοῦ Βαρλέντη ἐπαινεῖ τὴ δύναμη τοῦ λόγου τοῦ συγγραφέα καὶ τὴ φωτιά του τὴν πατριωτική. Ὁ Γάλλος κριτικὸς βρίσκει πάντα ἕνα καλὸ λόγο γιὰ ὅσους ἐργαζονται διανοητικὰ καὶ δουλεύουνε γιὰ τὸν πλουτισμὸ καὶ τὸ δυνάμωμα τῶν ὡραίω μας γραμμάτων.

*

Τελευταῖα εἶδε τὸ φῶς καὶ βιβλίο ὁλόκληρο γιὰ τὸ Philéas Lebesgue συνθεμένο ἀπὸ τὸν κ. P-M-Gahisto, πού πλατιὰ καὶ βαθιὰ μᾶς μιλεῖ γιὰ τὸ συγγραφέα καὶ ξεδιπλώνει μπροστὰ στὰ μάτια μας τὴν ψυχή του. Μὰ γιὰ τὸ βιβλίο του ἐλπίζουμε πὼς θὰ μιλήσῃ ξεχωριστὰ κάποιος συνεργάτης τοῦ «Νουμᾶ».

Κ**

Ο ΛΟΓΙ ΘΕΑΕΤΡΕ

— Τὸ δεύτερο ἄρθρο ἀπὸ τὴν κριτικὴ σειρὰ πού λογαριάζει νὰ γράψῃ ὁ κ. Κωστῆς Παλαμᾶς θἆναι «ἡ Ἰδέα τῆς γυναίκας» καὶ θὰν τἀρχινήσουμε στὸ «Νουμᾶ» ὕστερ' ἀπὸ ἕνα δυὸ φύλλα.

— *Ἐνεννήντα ἕξη* μέρες, μωρολόγησε μέσα στὴ Βουλή, ξόδιασε ὁ κ. Παπαμιχ. γιὰ νὰ συντάξει τὴν ἐκθεσή του γιὰ τὰ διδακτικὰ βιβλία. ἐνῶ οἱ κριτές, λέει, ξοδιάσανε ἕξη μῆνες. Γιὰ φανταστῆτε!

— Στὸ τελευταῖο φύλλο τοῦ Σμυρνιοῦ «Ἐργάτη» (ἀριθ. 16) διαβάσαμε ἕνα ἔξοχο ἄρθρο γιὰ τὸν Τουρκικὸ στρατό, πού ἀνακατώθηκε, φαίνεται, σὲ κάτι ἀντεσυνταγματικὰ καμώματα. Νά, καὶ μερικὰ κομάτια ἀπ' αὐτὸ τὸ ἄρθρο:

—"Αφωνάζετε γιὰ σεβασμὸ πρὸς τοὺς Νόμους, γιὰ Σύνταγμα, γιὰ Ἐλευθερίες καὶ Ἰσότητες. Μὰ ποιός θὰν τὰ φυλάξει αὐτὰ ὅφοῦ σεῖς πρῶτοι μᾶς δείχνετε τὸ κακὸ παράδειγμα;

— «Δουλεύουμε καὶ πληρώνουμε φόρους γιὰ στρατό. Μὰ τὸ στρατὸ τονε θέλουμε νὰ φυλάξει τὸ Ἔθνος ἀπὸ τοὺς πραγματικοὺς ἐχθρούς του κι ὄχι νὰ μᾶς κάνει ρεκλάμα μὲ τὰ ντουφέκια καὶ τὶς σακαράκες του». Ἔτσι μιλοῦν τὰ πολιτικάκια καὶ οἱ ἀληθινὰ λεύτερες ψυχές.

— Ἔχουμε ὅμως κ' ἕνα παράπονο μὲ τὸ Σμυρνιὸ «Ἐργάτη» καὶ τοῦ τὸ λέμε. Στὸ ἴδιο φύλλο πού δημοσιεύει αὐτὸ τὸ ἔξοχο ἄρθρο, δημοσιεύει ἀπὸ τὸ «Νουμᾶ» τὸ «Σουλτανόπουλο» τοῦ Βλαχογιάννη, δίχως νὰ λέει ποιανοῦ εἶναι κι ἀπὸ ποῦ τὸ παίρνει; Τέτια ἄτοπα νὰ μὴν τὰ ξανακάνει.

— Πολιτοῦνται χρυσοδεμένα βλη ἡ σειρὰ τῆς «Πανδώρας», τῆς φιλολογικῆς «Ἑστίας» καὶ τοῦ «Παρνασσοῦ». Ὅποιος θέλει μπορεῖ νὰ ζητήσει πληροφορίες ἀπὸ τὸ γραφεῖο μας.

— Στὸ φύλλο τῆς ἄλλης Κυριακῆς θὰ δημοσιέψουμε κριτικὴ τοῦ Πέτρου Βασιλικοῦ γιὰ τὸ καινούριο βιβλίο τοῦ κ. Βλαστοῦ «Στὸν ἥσκιο τῆς συκιᾶς».

—Ἔχει πεῖ τόσα καὶ τόσα ἴσαμε τώρα ὁ κ. Παπαμιχα κτλ. μέσα στὴ Βουλή. Τὰ κατάφερε ὅμως, ὕστερ' ἀπὸ χρόνια καὶ χρόνια πού ἀνεμορητορεύει, νὰ πεῖ καὶ μιὰ γνωστικὴ κουβεντα, μικρούτσικη, τοσηδά, τὴν περασμένη Τρίτη στὴ Βουλή:

— Θὰ ἔλθῃ ἡμέρα (φώναξε μὲ ἱερὴ ἀγανάχτηση) ὅτε καὶ ἡ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ θὰ ἐκλέγῃ διὰ τὰ διδακτικὰ βιβλία κριτὰς μαλλιαρούς.

—Ὅ,τι προφήτεψε ὁ «βαθύφρων καὶ σώφρων βουλητφόρος» θὰ γίνει γλήγορα κ' ἔτσι ὁ κ. Παπαμιχ. δὲ θὰ μείνει «μετὰ Χριστὸν προφήτης».

—Καὶ μιὰ χρυσὴ κουβεντούλα τοῦ κ. Παναγιωτοπούλου ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ συνεδρίαση:

— «Ὁ κ. Παπαμιχαλόπουλος εἶναι βεβαίως ἀκόλουθος τῶν ἰδεῶν ἐκείνων οἱ ὁποῖοι νομίζουν ὅτι διωρίσθησαν ἀγροφύλακες τῶν ἐθνικῶν ἀγαθῶν καὶ οἱ ὁποῖοι ἐθεώρησαν μαλλιαρὰ τὰ ποιήματα τοῦ Βηλαρᾶ καὶ τὸν Ἐθνικὸν Ὕμνον.»

Καὶ παρακάτω:

— «Ἐὰν ὑπάρχει κλάδος πλημμελέστατος, οὗτος εἶναι ἡ ἐκπαίδευσις καὶ δὴ ἡ δημοτική.»

—Τὰ ἴδια κοπανάμε καὶ μεῖς τόσα χρονια.

— Γιομάτο ζωὴ καὶ δύναμη τὸ «Μέλλον», πού τὴν περασμενη Κυριακὴ βγῆκε καὶ τὸ δεύτερο φύλλο του. Ἀλ «ἀοχαὶ καὶ τὸ πρόγραμμάτο του, ἡ «Ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος» καὶ ἡ εἰσαγωγὴ γιὰ τὸ «Κεφάλαιον» τοῦ Κὰρλ Μάρξ, καθὼς καὶ τὰλλα ἄρθρα του τὸ δείχνουνε φύλλο προοδευτικὸ πού ἔρχεται νὰ ρίξει φῶς στὸν κοσμο τῶν ἰδεῶν. Γιὰ στάλιξε, πάνω πάνω στὸ φύλλο του, ἔχει τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ «Ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς» καὶ φαίνεται πὼς αὐτὰ τὰ λόγια θὰν τἀχει μοιαχὰ γιὰ στολίδι. Τὰ συχαρίκια μας στὸν κ. Κόκκινο, τὸ διευθυντή του.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Ὑπερ Σμυρν. Λάβαμε τὴ συντρομή τοῦ 1908 κ' εὐχαριστοῦμε.—κ' *Ἐρμάνν* στὸ Βόλο. Προχτες λάβαμε τὴ συντρομὴ τοῦ κ. Ἀντριάνωφ καὶ τοῦ τὴ στέλνουμε.—κ. κ. *Ρωσ.* στὸ Χαρτούμ καὶ *Νικολ* στὸ Κάιρο Σᾶς στείλαμε προχτὲς τὸ βιβλίο τοῦ κ. Βλαστοῦ.

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΟΙ ΑΡΧΑΟΙ

Ἀγαπητὲ Νουμᾶ,

Μὲ τρανὴ μου χαρὰ ἔμαθα- πιστεύω κι' ὅλοι οἱ δικοί μας - τὴν ἵδρυση τοῦ νέου Βολιώτικου σκολειοῦ.

Μὰ στὸ τελευταῖο φύλλο σου, διαβάζοντας τὸ γράμμα τῆς Ἡγερίας, εἶδα τὶς κολοῦθες γραμμές: «*Καὶ οἱ Ρωμιοποῦλες στὸ «Σκολειὸ τῆς ἐγγονοῦλας μου» νἀκοῦνε τοὺς δεδμοτίζους νὰ τοὺς μιλᾶνε γιὰ Σολωμὸ καὶ γιὰ Ψυχάρη καὶ νὰν τοὺς διαβάζουν τὸ Γκαῖτε καὶ τὸ Σαξπήρο. . . .κτλ.*» Δὲ θἄτανε τἄχατες καλύτερα, ἂν ἔγραφε ἔτσι: «. .*νὰν τοὺς μιλᾶνε γιὰ τὸν Ὅμηρο καὶ τὸ Σοφοκλῆ, γιὰ τὸ Σολωμὸ καὶ τὸν Ψυχάρη, γιὰ τὸ Γκαῖτε καὶ τὸ Σα ξπῆρο...*»; Γιατὶ μοῦ φαίνεται πὼς δὲν πρέπει νὰ παραβλέψουμε στὴν παιδεία μας τὸν ἀρχαῖο κόσμο, ἐμεῖς οἱ νεοέλληνες, οἱ δημοτικιστές. Ἂς πάρουμε παράδειγμα τοὺς Ἐβρωπαίους.

Ἄλλο τώρα τὸ ζήτημα, ἂν τὸ σημερνὸ σκολειό, ἀποκλειστικό, μωρὸ καὶ ἀεροκοπανιστό, μᾶς βυθίζει στὴν κάλπικη ἀρχαιομανία καὶ μᾶς νοθεύει τὴ ζωή· Φταίει ὁ τρόπος, τὸ σύστημα.

Ἂς ἀγκαλιάσουμε τὴ Ρωμιοσύνη, ἂς δυναμώσουμε τὸ νοῦ μας μὲ τοὺς ξένους, ὅμως ἂς μὴ ξεχνάμε μήτε τὴ σοφία, μήτε τὴν ὀμορφιὰ τῶν παλιῶν

Παντοτινὰ δικός σου

ΑΕ ΠΑ

— Δὲν τὸ πιστεύω. Δὲν εἶτανε πρᾶμα προμελετημένο, ξαφνικὰ τ' ἀποφασίσανε. Μένα τὸ κορίτσι μοῦ φαίνεται καλὸ κι ἀγαθὸ κι ὅ,τι ἔκανε τὸ κανε μ' ἀθωότη, μὴ βάζοντας κακὸ στὸ νοῦ του.

— Τὸ βέβαιο εἶναι πὼς στὸ δρόμο προσευκὲς ὁ Γιάννης δὲν τὴ μάθαινε! Ὅπως ἔμαθα κινήσατ' ἀπὸ τὴ Βουλιαγμένη μεσημέρι Σεῖς μὲ τὴ βάρκα, δίχως παννί, κάνατε τὸ δρόμο σὲ δυόμισι ὧρες· κεῖνοι μὲ τὰ πόδια, ὅπως λέν οἱ ντόπιοι, ἔπρεπε νἄρθουν τὸ πολὺ πολὺ μιάμισι ὥρα πιὸ ὕστερα, κι ὅμως μᾶς ἤρθανε βράδυ, κοντὰ ὀχτώ, μ' ἀναμμένα τὰ φῶτα. Γιατί; τί διάολο κάνανε;

— Ζέστη ἔκανε, μείνανε, φαίνεται, κάπου νὰ ξαποστάσουνε...

— Βρὲ τί νὰ ξαποστασουνε, ζαβέ, γέροι εἶτανε; Σὲ μένα τώρα τὰ λὲς αὐτά; Κεῖνοι φτάσανε κ' οἱ δυὸ σὰν ἀλαλιασμένοι, σὰ μεθυσμένοι, μπερδεύανε τὰ λόγια τους καὶ δὲν ξέρανε πῶς νὰ τὰ μπαλώσουν. Ἔβλεπες στὰ μάτια τους τὸ φταίξιμο! Ἡ γριὰ δὲν μποροῦσε πιὰ νὰ γελαστῇ, τἄνοιξε τὰ στραβά της. Γὼ εἶμανε κεῖ γυρίζει καὶ μοῦ λέει Φεύγουμε δίχως ἄλλο αὔριο, ἀντιλογίες δὲν ἔχει!.. Νὰ σοῦ πῶ γώ δὲν τὴν πίστεψα, μὰ κείνη τὄπε καὶ τὄκανε, σωστὴ διαολογυναίκα... Πάω, γιά σου! Ἔφταιξε κ' ἡ κυρὰ Σεβαστὴ μὰ κ' οἱ παππαδιὲς λαθεύουνε!

— Γιά σου, γιατρέ μου. Γὼ θὰ πάω ἴσα μὲ τὸν Κάβο νὰ ἰδῶ τί γίνεται.

— Ἄ! σὲ θέλω! Βάλε καὶ σὺ τἀγκύλι σου...

— Ἔννοια σου! Δὲν ἔχω φόβο.

— Τί λόγος, καλέ!

Ὁ Θόδωρος κίνητε σιγὰ σιγὰ γιὰ τὸν Κάβο, θωρώντας τὸ βαπόρι ποῦχε σαλπάρει. Πίσω στὴν πρύμη του, τὴν ἀφροστεφανωμένη, νόμιζε πὼς ἔβλεπ' ἀκόμα, πάνω στὸ κάσαρο, κάτι ἄσπρο, σὰ μαντύλι, νὰ κουνιέται, στερνὸ σημάδι χαιρετισμοῦ Γοργό, σὰν πουλὶ θαλασσινό, πετοῦσε τὸ βαπόρι στὸ πέλαο. Σὰν ἔφτασ' ὁ Θόδωρος στὸν Κάβο, κεῖνο ζύγωνε στὰ Φανάρια τοῦ Καναλιοῦ κ' ἔκοβε τὸ δρόμο του, περιμένοντας νὰ περάσῃ ἕνα καΐκι. Στὸ μικρὸ καφενεδάκι ψυχὴ δὲν εἶτανε. Μπῆκε μέσα, κοίταξε τριγῦρο στὶς κάμαρες, στὸ φοῦρνο, στὶς ἐλιές, κανεὶς δὲ φαινότανε· οἱ κάμαρες ποῦχε ἡ Σεβαστὴ μὲ τὰ παιδιά της, ἀδιανές, σκονισμένες, μὲ πόρτες καὶ παραθύρια ὀρθάνοιχτα, μισοσκότεινες στὸ βασίλεμα, τοῦ φανήκανε σὰν ἀνοιχτὰ μνημούρια! Στενοχωρήθηκε καὶ κατέβηκε κάτου στὸ γιαλό, στὴν ἀγαπημένη της τὴν πεζούλα Ἔκατσε κεῖ συλλογισμένος κ' ἐθώρει τὸ βαπόρι ποῦμπαινε στὸ Κανάλι. Ξάφνου ἀγρολίκησε κάτι σὰν ἀναφιλητό, σὰν κάποιος νἄκλαιγε πίσω του, παραμιλῶντας σιγανὰ στὸν πόνο του.. Στράφηκε κ' εἶδε τὴ Μοριὼ ζαρωμένη πὰ στὸ σκοῖνο, νὰ κρατάῃ στὰ χέρια τὸ κεφάλι της, σὰ νὰ φοβότανε μὴν τῆς φύγῃ! Κλονίζανε στεναγμοὶ τὰ παρθενικά της στήθια καὶ καυτὰ περίσσια δάκρυα κατρακυλούσανε στὸ χλωμό της πρόσωπο, τὸ θολωμένο, π' ἀγνάντεβε, θαρρεῖς, τὸ Χάρο της. Ὅλα κλαῖγαν πάνου της. Μόνο τἀχτένιστα, τὰ μπερδεμένα μαλλιά της πού δῶθε κεῖθε σὰ μεθυσμένα πέφτανε, ἀρχίσαν παιχνίδια μ' ἕνα σιγανὸ ἀγεράκι..

— Ἐδῶ εἶσαι, καημένη Μαριώ, καὶ δὲ σὲ εἶδα; Γιατί κλαῖς, παιδί μου; τί ἔπαθες; τί γενῆκαν οἱ δικοί σου;

— Παράτα με στὸ χάλι μου, κὺρ Θόδωρε! Εἶμαι δυστυχισμένο κορίτσι..

Σηκώθηκε μὲ κόπο, σὰ γριά, κοίταξε μιὰ κατὰ τὸ Κανάλι κ' ἔφυγε γιὰ τὸ σπίτι της, χωρὶς νὰ τοῦ πῇ ἄλλο λόγο. Κείνη τὴν ὥρα τὸ βαπόρι περνοῦτε τὸ Κανάλι κ' οἱ ἄκρες μοιαχὰ τῶν καταρτιῶν φαινόντανε· σὲ λίγο χαθήκανε κι αὐτὲς καὶ μόνο καπνὸς ἀπόμενε γιὰ στερνὸ τοῦ Γιάννη σημάδι!

Πέρα, στὴ ράχη τοῦ βουνοῦ, βασιλεύει ὁ ἥλιος. Μισέβοντας σὲ τόπους μακρινούς, στὰ πέρατα τοῦ Κόσμου, ζύγωσε μὲ πόθο στὴ γῆς, νὰ τὴ γλυκοφιλήσῃ. Μὲ τὸ φιλὶ τῆς σκόρπισε στὰ τρυφερά της στήθια ρόδα καὶ τριαντάφυλλα καὶ γιούλια καὶ τριφύλλια Χαμογελάει ὁ οὐρανὸς καὶ ντροπαλὸς ἀπλώνει χρυσὸ σεντόνι πάνω τους, π' ὁλοῦθε γῦρο ἀστράφτει! Ὁ ἥλιος πίσω ἀπ' τὸ βουνὸ βασίλεψε καὶ πάει, μὰ ἡ δόλια γῆς, πού τὸ φιλὶ ποτὲ δὲ λησμονάει, ἔρμη σὲ λίγο δέρνεται καὶ στοῦ καημοῦ τὴ λαύρα πετάει τὰ στολίδια της καὶ ντύνεται στὰ μαῦρα...

ΤΕΛΟΣ